

Język polski: KLASA I T Zadanie 8 –(18.05.2020)

Temat lekcji: *Bogurodzica* jako arcydzieło i zabytek języka polskiego.

Nauczyciel: Anna Bielenda (anjabelenda@gmail.com)

1. Proszę wejść na stronę szkoły, są tam zamieszczone materiały w punkcie: e-podręczniki, kliknąć: kształcenie ogólne, potem poszukać w materiałach tematów:
1) „*Bogurodzica* – pieśń, która rozbrzmiewała pod Grunwaldem”
2) „*Bogurodzica* – zabytek muzyki polskiej”
Proszę zapoznać się z treścią materiałów.
2. Proszę przeczytać tekst wprowadzający do utworu: O utworze *Bogurodzica*,
3. Proszę przeczytać tekst: *Bogurodzica* (scan)
4. Proszę wykonać zadania umieszczone pod tekstem (zadania 1-5.) - zapisać odpowiedzi w zeszytcie i przesłać na mój adres mailowy.
5. Czas wykonania i przesłania zadań z tekstu: do 20.05.2020r

NA POCZĄTEK

Jakie pieśni śpiewa się przed rozpoczęciem ważnych uroczystości państwowych i religijnych? Jak myślisz, dlaczego praktykuje się ten zwyczaj?

OUTWORZE

Bogurodzica jest najstarszą polską pieśnią religijną. Tak jak w przypadku większości tekstów średniowiecznych, nie wiemy, kto był jej autorem. Utwór powstał między XI a XIV w., prawdopodobnie w XIII w. Jego najdawniejszy zapis pochodzi z początku XV w. Z czasem do dwóch najstarszych zwrotek zaczęto dodawać kolejne, w wyniku czego powstała pieśń składająca się kilkunastu strof. W XV w. *Bogurodzica* była traktowana przez polskie rycerstwo jako pieśń bojowa, śpiewana przed bitwą.

W *Bogurodzicy* możemy odnaleźć cechy charakterystyczne dla średniowiecznego obrazu świata:

- Najważniejszy jest Bóg. Od niego zależy los człowieka, do niego modlący się kierują swoje prośby i myśli. Jest to odzwierciedlenie średniowiecznego teocentryzmu – przekonania, według którego Bóg jest przyczyną i celem wszystkiego, co istnieje, oraz najwyższą wartością.
- Ludzie zwracają się do Boga przez pośrednictwo Maryi i Jana Chrzciciela. Wynika to ze średniowiecznej hierarchii, w której każdy zajmował określone miejsce. Ci, którzy byli w niej niżej, czyli zwykli ludzie, nie mieli odwagi kierować bezpośrednich próśb do najwyższego władcy – Boga.
- Modlący się proszą o szczęśliwe życie doczesne, ale także o zbawienie po śmierci. Te prośby ukazują, jak średniowieczni ludzie myśleli o życiu. Było ono dla nich chwilowe i stanowiło tylko wstęp do życia wiecznego. Bardziej troszczyli się o to, co spotyka człowieka po śmierci.

Bogurodzica

Bogurodzica dziewica¹, Bogiem sławiena² Maryja³,
 U twego syna Gospodzina⁴ matko zwolena⁵, Maryja!
 Zyszczyc⁶ nam, spu[ś]ci⁷ nam.
 Kyrieleison⁸.

*Prośba
kierowana
do Maryi*

Twego dzieła Krzciciela⁹, bożycze¹⁰,
 Usłysz głosy, napełń myśli¹¹ człowiecze.
 Słysz¹² modlitwę, jąż nosimy¹³,
 A dać raczy¹⁴, jegoż prosimy:
 A na świecie zbożny¹⁵ pobyt,
 Po żywocie ra[j]ski przebyt¹⁶.
 Kyrieleison.

*Prośby
do Chrystusa*

PO PRZECYTANIU

Ukryte w tekście

1. Kto jest podmiotem lirycznym w utworze? Wskaż odpowiednie wyrazy z tekstu.
2. Do kogo modlący się kierują prośby w pierwszej zwrotce? O co proszą?
3. Wskaż w pierwszej strofie określenia dotyczące Maryi. W jaki sposób została ona ukazana?
4. Do kogo są skierowane prośby w drugiej zwrotce? Czego dotyczą?
5. W jaki sposób postrzegali świat średniowieczni ludzie? Czego pragnęli, co było dla nich najważniejsze? Odpowiedz na podstawie pieśni i informacji „O utworze”.

Język i styl

6. Jakim językiem jest napisana *Bogurodzica*? Jakim terminem określamy występujące w utworze formy słów i wyrażań, takie jak: *Bogiem sławiena*, *zyszczyc*, *Gospodzin*?
7. W jaki sposób w średniowieczu tworzone były formy trybu rozkazującego?

Poszukaj

8. Dlaczego *Bogurodzica* uznawana jest za jeden z najcenniejszych zabytków języka polskiego? Poszukaj informacji w różnych źródłach i zapisz je w zeszycie w formie notatki.

- ¹ **Bogurodzica dziewica** - Bogurodzico dziewico.
- ² **Bogiem sławiena** - sławiona przez Boga.
- ³ **Maryja** - Maryjo.
- ⁴ **Gospodzina** - pana, tu: Boga.
- ⁵ **Zwolena** - wybrana.
- ⁶ **Zyszczyc** - pozyskaj, zjednaj.
- ⁷ **Spu[ś]ci** - ześlij.
- ⁸ **Kyrieleison** - Panie, zmiłuj się; dzisiejszy zapis: Kyrie eleison.
- ⁹ **Twego dzieła Krzciciela** - ze względu na twój Chrzciciel (chodzi o Jana Chrzciciela, który ochrzcił Chrystusa).
- ¹⁰ **Bożycze** - synu Boga.
- ¹¹ **Napełń myśli** - spełnij pragnienia, zamiary.
- ¹² **Słysz** - wysłuchaj.
- ¹³ **Jąż nosimy** - którą zanosimy.
- ¹⁴ **Raczy** - racz, zechciej.
- ¹⁵ **Zbożny** - pobożny, a także pomyślny, szczęśliwy (raczej w sensie bogactwa duchowego).
- ¹⁶ **Ra[j]ski przebyt** - stałe przebywanie w raju.